

Munik barnehage

ÅRSPLAN 2017/2018

VELKOMMEN TIL MUNIK BARNEHAGE!

Munik barnehage er en en-avdelingsbarnehage med plass til 21 barn mellom 1-6 år. Barnehagen ligger midt inne i Jordal borettslag og har siden åpningen i 1989 blitt eiet og drevet av styrer Karin Jacobsen. Barn bosatt i Jordal borettslag har fortrinnsrett til plass i Munik, men vi har barn fra hele nærmiljøet.

Vi som jobber her er:

Karin - styrer og ped.leder for de eldste barna.

Jobbet i Munik siden starten i 1989.

Stine - ped.leder for de minste barna.

Jobbet i Munik siden 2010.

Kristin - assistent med utvidet ansvar.

Jobbet i Munik siden 1995.

Tina - Barne og ungdomsarbeider. Jobbet i Munik siden 2012.

Yassir - assistent. Jobbet i Munik fra 2005-2010 og fra 2013.

Qamar - assistent. Jobbet i Munik siden 2000.

Fatima - assistent med arbeidspraksis fra NAV.

Faste vikarer er Rebecca og Irma.

Vi ønsker å bidra til en god barndom der omsorg, lek og læring står sentralt. Barn lærer gjennom lek, undring og utforsking, og vi ønsker at barndommen skal bli rik på opplevelser.

MUNIK BARNEHAGE - LEK OG LÆRING, HÅND I HÅND

Innholdsfortegnelse

Velkommen til Munik Barnehage	side 2
Hva er en årsplan	side 3
Foreldresamarbeid	side 3
Samarbeidsutvalg (SU)	side 3
Planlegging, dokumentasjon og vurdering	side 4
Oppstart i barnehagen	side 4
Overgang barnehage - skole	side 4
Omsorg	side 5
Danning	side 5
Barns medvirkning	side 5
Foreldrenes medvirkning	side 6
Kommunikasjon og språk	side 6
Læring	side 7
Lek	side 7
Sosial kompetanse	side 8
Barnehages fagområder	side 9-11
Trygghet-trivsel-tilhørighet	side 12
Kalender	side 12

Hva er en årsplan

Årsplanen er et felles grunnlag for arbeidet i barnehagen. Den er barnehagens styringsdokument og den bygger på Rammeplan for barnehager. Rammeplanen legger en forpliktende ramme for planlegging, gjennomføring og evaluering av barnehagens virksomhet.

Årsplanen er et arbeidsredskap for personalet i den pedagogiske virksomheten. Årsplanen skal også være en synliggjøring for foreldre. Gjennom årsplanen kan foreldrene følge med i våre aktiviteter og få kjennskap til- og forståelse for det arbeidet som drives i barnehagen. Årsplanen er også en informasjon og dokumentasjon til barnehagens tilsynsorgan, kommunens politikere og administrasjon. Årsplanen er barnehagens ansikt utad og skal klargjøre barnehagens mål og metoder.

Foreldresamarbeid

Det er foreldrene som har hovedansvaret for barnas omsorg og oppdragelse. Barnehagen skal derfor drives i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem. Med samarbeid menes regelmessig kontakt mellom foreldre og barnehagen der vi utveksler informasjon og drøfter spørsmål og problemer som kan oppstå.

Vi ønsker at foreldre skal føle seg trygge på at de kan ta opp alt som opptar dem i forhold til deres barn, også om det skulle være kritikk. Åpenhet og respekt for hverandres synspunkter er viktige stikkord. Vi ønsker at foreldrene også skal føle seg trygge på at opplysninger som barnehagen får ikke misbrukes eller gis videre til uvedkommende. Personalet i barnehagen har taushetsplikt.

I Munik har vi disse tiltakene for et godt foreldresamarbeid:

- Vi tilbyr oppstarts samtale til alle nye foreldre og barn
- Vi tilbyr foreldresamtale 2 ganger i året; en på høsten og en på våren.
- Vi arrangerer foreldremøte 1-2 ganger i året
- Vi har alltid tid til en samtale ved henting og levering.
- Vi arrangerer Mammafest og Pappafest i samarbeid med SU.
- Vi inviterer til foreldrearrangement som Lucia, Juleavslutning og sommerfest.
- Vi tilstreber at alle skal møtes med et «hei» og et smil hver morgen

Samarbeidsutvalget (SU)

SU er et samarbeidsutvalg mellom foreldre, personalet og eier. Hvert år velges 2 representanter fra foreldrene som blir SU sammen med styrer, og en fra personalet.

SU`s viktigste oppgave er å ivareta samarbeidet mellom barnehagen og hjemmet. I Munik fungerer SU som styret til barnehagen.

I Munik har vi disse tiltakene for SU:

- Vi velger representanter fra foreldrene på høstens foreldremøte.
- Vi har møter ved behov, men alltid et møte på høsten for å fastsette årsplanen.

Planlegging, dokumentasjon og vurdering

I Rammeplan for barnehagen står det at «Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet som skal planlegges og vurderes».

God planlegging er viktig for en god og innholdsrik barnehagehverdag. Planlegging tar utgangspunkt i barnehagens overordnede mål, rammeplan og lov om barnehage. Videre baserer vi planleggingen på kunnskap om barns læring og utvikling både individuelt og i gruppe. Vi observerer, dokumenterer og reflekterer over hvert enkelt barns utbytte av å være i barnehagen, om barnehagen svarer til foreldrenes forventninger og om vi arbeider i samsvar med våre planer, overordnede retningslinjer og forventninger.

I Munik har vi disse tiltakene for planlegging, dokumentasjon og vurdering:

- Vi har månedlige personalmøter hvor vi planlegger neste måned og evaluerer og vurderer måneden som har gått.
- Vi dokumenterer med bilder og tekst. Bilder kommer på hjemmesiden og i permen i gangen. I månedsplanen er det alltid en evaluering av måneden som har gått.
- Vi observerer barnegruppen kontinuerlig og setter inn tiltak ved behov.
- Vi dokumenterer sosial kompetanse og språkutvikling gjennom bruk av TRAS (tidlig registrering av språkutvikling) og ALLE MED.
- Vi tilbyr foreldresamtaler 2 ganger i året.

Oppstart i barnehagen

Hver høst ønsker vi flere nye barn velkommen, og noen ganger begynner det noen midt i året også. Vi ønsker at oppstarten og tilvenningen i barnehagen skal være en god opplevelse for både barn og foreldre, og tilstreber oss å gjøre overgangen til barnehagelivet så god som mulig.

I Munik har vi disse tiltakene for oppstart og tilvenning:

- Vi sender ut oppstartsbrev til alle nye barn. Her er det info om barnehagen, og et eget skriv hvor det står litt om våre tanker rundt oppstarten.
- Vi bruker i utgangspunktet 3 dager på tilvenning, men ser an barnet og foreldrene, og bruker lengre tid om det er behov for det.
- Vi tilbyr oppstartssamtale i løpet av de 2 første ukene.
- Vi har primærkontakt som er den barnet og foreldrene forholder seg mest til i oppstarten. Viser det seg at barnet knytter seg til en annen voksen er vi fleksible og bytter primærkontakt.
- Vi jobber for at alle barna skal få en trygg og god tilknytning med en eller flere voksne i barnehagen.

Overgang barnehage - skole

Rammeplanen for barnehager sier at «Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning.»

Vi ønsker at det siste året i barnehagen skal være litt spesielt, og at det skal være stas å være førskolebarn. Vi ønsker at

barna skal få kjenne på det å være eldst og få litt andre oppgaver/utfordringer enn de andre barna i barnehagen.

I Munik har vi disse tiltakene for en god overgang mellom barnehage og skole:

- Vi har førskole en dag i uka. Barna får egen oppgavebok og vi øver på ferdigheter som å sitte rolig, ta i mot beskjeder, selvstendighet i hverdagen, kunne skrive sitt eget navn, mengder, bokstaver, begreper og tall.
- Førskolebarna overnatter i barnehagen på våren før de slutter.
- Vi besøker skolene barna skal begynne på.
- Vi har egen markering av førskolebarna på sommeravslutningen.
- Vi bruker Oslostandard for overgang mellom barnehage og skole. Personalet følger Oslo kommunes kurs/møter innenfor overgang barnehage og skole.
- Vi fyller ut infoskriv fra Oslostandard som oversendes skolene på våren før skolestart. Foresatte godkjenner skrivet før det sendes inn.

Omsorg

I rammeplanen om barnehager står det at barnehagen skal ivareta barnas behov for omsorg. Omsorg er en forutsetning for trygghet og trivsel, og for utviklingen av empati og nestekjærlighet.

I Munik har vi disse tiltakene for å ivareta en god omsorg:

- Vi skal ivareta barnas behov for omsorg ved å være tilstedeværende voksne som ser barna der de er.
- Vi har primærkontakt ved oppstart slik at nye barn og foreldre ikke trenger å forholde seg til alle i starten, og barnet kan få en god tilknytning med en voksen i oppstarten.
- Vi skal møte barna på en god måte, med varme og åpenhet, og vise hverandre at alle er like mye verdt.

Danning

I rammeplanen for barnehager står det at barnehagen skal fremme danning. Danning defineres som en livslang prosess som blant annet handler om å utvikle evnen til å reflektere over egne handlinger og væremåte.

I Munik har vi disse tiltakene for å fremme danning:

- Vi skal tilrettelegge for opplevelser og støtte barnas aktiviteter, engasjement og deltakelse i fellesskapet.
- Vi skal legge til rette for samspill, dialoger og lek som er med og utvikler barnas evne til å reflektere over egne handlinger og egen væremåte.

Barns medvirkning

I rammeplanen for barnehager står det at «Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet, jf. Barnehageloven §1 og §3». Vi ønsker å være lydhøre overfor barna og legge vekt på barnas

ønsker når vi legger planer, og ellers i hverdagen. Hos de minste vil kroppsspråk og handlinger danne utgangspunkt for hvordan vi tar avgjørelser. Etter hvert som barna blir eldre og får et talespråk er det viktig at de blir hørt og tatt på alvor.

I Munik har vi disse tiltakene for barns medvirkning:

- Vi legger til rette for egenvolgt lek og egenvolgte aktiviteter.
- Vi tilbyr et rikt utvalg av leker og materiale som barna selv kan velge blant.
- Vi er aktive voksne som er tilstede i hverdagen blant barna, slik at vi kan plukke opp lek, temaer og aktiviteter barna er opptatte av.
- Vi lytter til barnas ønsker om hvor vi skal på tur, hva vi skal finne på i utetiden/innetiden og hvilke aktiviteter de ønsker å gjøre.

Foreldrenes medvirkning

I rammeplanen for barnehagen står det at «det skal synliggjøres hvordan barns og foreldrenes medvirkning bringes inn i planleggingsarbeidet».

I Munik har vi disse tiltakene for foreldrenes medvirkning:

- Vi arrangerer foreldremøter hvor vi oppfordrer foreldrene til å komme med tips, ideer og tanker rundt hva vi gjør i barnehagen.
- Vi har SU hvor foreldrene kan komme med tilbakemeldinger på vårt arbeid.

- Vi oppfordrer foreldrene til å komme med innspill på månedsplanene og hjemmesiden.
- Vi har alltid tid til en samtale dersom foresatte ønsker å ta opp noe som vedrører enkeltbarn eller hele barnegruppen.

Kommunikasjon og språk

Førskolealderen er den viktigste perioden for utvikling av talespråket. Vi ønsker å bidra til at alle barn skal få varierte og positive erfaringer med bruk av språket. En vesentlig del av det språklige samspillet i barnehagen skjer gjennom den uformelle læringen i hverdagslivet. Her i Munik jobber vi mye med språk - gjennom eventyr, rim og regler. Vi voksne er beviste vår egen talemåte, og vi oppfordrer barna til å fortelle om daglige hendelser og opplevelser. Vi bruker "snakkepakken" i samlingsstund, og vi gir mye rom for høytlesing som vil stimulere til fremtidig leselyst. Vi bruker også mye sang og musikk i hverdagen. Mange av sangene er med bevegelser til.

I følge rammeplanen for barnehagen skal barnehagen gi «alle barn en god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen og alle barn skal få delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling».

I Munik har vi disse tiltakene for kommunikasjon og å fremme en god språkutvikling:

- Vi er beviste at vi er rollemodeller for barna, og vi er lydhøre i kommunikasjon med alle barn.
- Vi bruker språket aktivt gjennom hele barnehagedagen og setter ord på alt vi gjør.

- Vi bruker tegn til tale med barn som trenger litt ekstra støtte, og til de aller minste, som en forsterker til talespråket.
- Vi setter inn tiltak dersom vi ser at et barn trenger ekstra språkstøtte.
- Vi har samlingsstunder, lesestunder og sangstunder hvor vi leser bøker, synger og snakker.
- Vi har språkgrupper og lekegrupper med fokus på språk dersom vi ser at dette kan hjelpe barn med språkutviklingen.
- Vi bruker deler Oslostandard for et godt språkmiljø i barnehagen.

Læring

Rammeplanen sier at barnehagen skal støtte barnas nysgjerrighet, vitebegjær og lærelyst og bidra til et godt grunnlag for livslang læring. Læring foregår i det daglige samspillet med andre mennesker, og er nært sammenvevd med lek, oppdragelse og omsorg. Barnehagen skal styrke barns læring i formelle og uformelle lærings situasjoner. De formelle situasjonene er planlagte situasjoner som er ledet av en voksen, mens de uformelle situasjonene er alle her-og-nå situasjonene som oppstår i løpet av en dag. Læring må tilpasses hvert enkelt barn utifra deres nivå, erfaringsbakgrunn og mestring. Videre må vi legge til rette for eksperimentering og utprøving - barna må få bruke sansene for å skaffe seg erfaringer. Å utforske er barns naturlige væremåte.

I Munik barnehage har vi mye fokus på fysisk aktivitet og bruk av sansene. Vi mener at fysisk aktivitet er med og legger

grunnlaget for den livslange læringen hos barna. Barn er kroppslig aktive, og de uttrykker seg mye gjennom kroppen. Gjennom kroppslige aktiviteter lærer barna verden og seg selv og kjenne. Ved sanseinntrykk og bevegelse skaffer barn seg erfaringer, ferdigheter og kunnskaper på mange områder. Variert fysisk aktivitet både ute og inne er viktig for utviklingen av motoriske ferdigheter og kroppsbeherskelse. Her i Munik er vi ute hver dag, og vi er ofte på turer i nærmiljøet, eller vi drar på turer til steder lengre unna.

I Munik har vi disse tiltakene for å fremme læring:

- Vi har fokus på fysisk aktivitet og er mye ute og på turer.
- Vi er tilstedeværende voksne som er oppmerksomme på barnas interesser slik at vi kan legge til rette for læring i ulike situasjoner og aktiviteter.
- Vi oppmuntrer nysgjerrighet og kreativitet, og legger til rette for at barna kan undersøke og oppdage, og finne sammenhenger.
- Vi ønsker at alle barn skal oppleve mestring og legger til rette for at alle barn skal få utfordringer tilpasset sin utvikling.

Lek

Leken er barnas mest naturlige beskjeftigelse i hverdagen. Barna leker rett og slett fordi det gjør dem glade og fordi det er gøy. Gjennom leken møter og utforsker barna verden, samtidig som de bearbeider inntrykk de har fått, samt at de utvikler seg sosialt, motorisk, språklig og intellektuelt. Leken kjennetegnes ved at den er frivillig, lystbetont og spontan. Det

er "på likksom" og alt kan skje. Gjennom leken stimuleres innlevelse, fantasi, kommunikasjon, samt evnen til å løse problemer. Leken gir også muligheten å bearbeide opplevelser og følelser. Leken har en spennende utvikling i løpet av barnehageårene, som vi vil følge med på og støtte opp under. I leken legges grunnlag for vennskap med hverandre, og her i Munik ønsker vi å hjelpe barna å finne en venn. Vi ønsker at alle barn skal oppleve nær tilknytning til ett eller flere andre barn. Gjennom observasjon av enkelt barn og barnegruppen, kan den voksne tre støttende til, og gjøre barna attraktive som lekekamerat/ høyne status i gruppa. Vi ønsker også å hjelpe barna til å inkludere alle i leken. Vi voksne skal være tilstede og hjelpe barna til å inkludere hverandre slik at ikke noen blir stående utenfor i lek. Vennskap er av avgjørende betydning for trivsel på alle områder, og er med å støtte den prososiale adferden og evnen til å utvikle empati. Vi ønsker at både barn og voksne skal ha en lekende holdning til tilværelsen, med mye glede og humor. I løpet av en barnehagedag ser vi mange forskjellige former for glede. Glede over å bli forstått, glede over nye prestasjoner, glede over vennskap med andre barn, gjensynsglede, gruppeglede; i sang, dans og under måltidene. Barn kan også le og glede seg over at vi voksne gjør en tabbe, og fremfor alt glede under lek. Rammeplanen for barnehager sier at «barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek - alene og sammen med andre».

I Munik har vi disse tiltakene for å ivareta barnas behov for lek:

- Vi har leker og materiale tilgjengelige for barna til enhver tid
- Vi setter av mye tid hver uke til frilek fordi vi vet hvor viktig frileken er for barna.
- Vi jobber for at alle barna skal være med i lek, vi observerer og følger med, og er en naturlig del av leken dersom barna ønsker dette.
- Vi veileder barna i lek, hjelper til og sette ord på ønsker og handlinger.
- Vi oppfordrer barn som har et verbalspråk til å bruke språket i lek og i konflikter som kan oppstå i leken. Vi hjelper de minste barna med å sette ord på handlinger i samspill med andre barn.

Sosial kompetanse

Sosial kompetanse handler om å mestre samspill med andre eller: **Det handler om å lykkes i å omgås med andre.**

Vi ser på utvikling av barns sosiale kompetanse som en av våre hovedoppgaver. Barna skal få oppleve seg selv som verdifulle, få venner, samt fungere i et sosialt fellesskap. De skal læres til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og ta hensyn til andre. I konflikter må personalet veilede barna og snakke om hva som er rett og galt. Vi skal forebygge og hindre uheldige samspillsmønstre som mobbing og diskriminering.

I Munik har vi disse tiltakene for sosial kompetanse:

- Vi jobber med inkludering og at alle barna har sin plass i gruppa

- Vi jobber med å se medmenneske, se og hjelpe hverandre, vise omsorg og å sette ord på egne og andres følelser.
- Vi skaper gode fellesopplevelser som barna kan bruke i lek og samspill med andre.
- Vi ønsker at utvikling og sosial kompetanse skal inngå som en naturlig del av hverdagen.

Barnehagens fagområder

Rammeplanen for barnehager sier at «Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold»

Det er 7 fagområder - disse er:

1. Kommunikasjon, språk og tekst
2. Kropp, bevegelse og helse
3. Kunst, kultur og kreativitet
4. Natur, miljø og teknologi
5. Antall, rom og form
6. Etikk, religion og filosofi
7. Nærmiljø og samfunn

1. Kommunikasjon, språk og tekst

1-2 år	2-3år	3-4 år	Skolestartere
Rim, regler og sanger Enkel dramatisering Pekebøker Enkle bildebøker Aktiv bruk av språk sammen med barna Felles fokus	Rim, regler og sanger Høytlesing Fortelling av eventyr Dramatisering med konkrete og flanellograf Felles fokus Bruke bilder - fortelle hva man ser Jobbe med språket i leken Tallregla Spille enkle spill	Rim, regler og sanger Lytte til hverandre Gjenfortelle ting man har opplevd eller gjort Høytlesing Samtale om bilder Begreper Preposisjoner Overbegrep Farger Kjenne igjen sin egen bokstav Kjennskap til bokstaver og tall Leke med språket Spille spill med litt regler Ta i mot beskjeder	Rim, regler og sanger Lytte til hverandre Gjenfortelle Leke med språket Øve på å skrive navnet sitt Sette ord på følelser Høytlesing fra «fortsettelsebok» Samtale om bilder Sanger med flere vers Spille spill som er litt vanskeligere Ta i mot beskjeder med flere ledd Nærmere kjennskap til bokstavene og tall Begreper Bruk av IKT

2. Kropp, bevegelse og helse

1-2 år	2-3 år	3-4 år	Skolestartere
Lek og bevegelse inne og ute Tumlelek Turer i nærmiljøet Bevege seg på ulikt underlag Ute i frisk luft hver dag Knottepuslespill Bli kjent med egen kropp Stell skal være positivt Benevne kroppsdelar Vaske hender før hvert måltid	Lek og bevegelse ute og inne Grunnleggende bevegelser som hoppe, løpe, rulle Turer i nærmiljøet Bevege seg på ulendt terreng Ute i frisk luft hver dag Bevegelsessanger Selvstendighetstrening ved påkledning o.l Vaske hender før måltid Pusle/tegne/bygge med lego og klosser	Lek og bevegelse ute og inne Glede ved utfordringer ute i naturen Finmotoriske aktiviteter som klippe og lime Perling Selvstendighetstrening Vaske hender før måltid Gå på lengre turer Ordensbarn Hjelpe til ved matlaging på fredager Gå på lengre turer Ordensbarn Hjelpe til ved matlaging på fredager	Lek og bevegelse ute og inne Glede ved utfordringer ute i naturen Finmotoriske aktiviteter som klippe og lime Perling Selvstendighetstrening Vaske hender før måltid Gå på lengre turer Ordensbarn Hjelpe til ved matlaging på fredager Øve på adekvat blyantgrep Holde orden i egne saker Beherske av og påkledning

3. Kunst, kultur og kreativitet

1-2 år	2-3 år	3-4 år	Skolestartere
Bli kjent med tegneblyanter, malerpensler, fingermaling o.l Spille musikk Danse Bevegelsesglede Spille instrumenter Leke i sand og snø	Navn på farger Rytmeinstrumenter Sang og musikk Eventyr og teater Forskjellige maleteknikker Plastelina og trolleideig	Sanger og bevegelsessanger Lytte, danse og bevege seg til musikk Dramatisere enkle eventyr Øvelse i fantasi og kreativitet gjennom rollelek Vi går på teater/danseforestilling	Formingsaktiviteter som maling, tegning, perling, liming Danse og bevege seg til musikk Skape egne sanger og fortellinger Dramatisere eventyr Øve fantasi og kreativitet gjennom rollelek

4. Natur, miljø og teknikk

1-2 år	2-3 år	3-4 år	Skolestartere
Få positive erfaringer i naturen Være ute i all slags vær Bli kjent med dyr og dyrelyder	Finne ting på bakken og studere dette Lære seg å respektere naturen Være med å bake Begynnende kjennskap til årstider	Snakke om årstider Kjennskap til tekniske hjelpemidler som f.eks. kopimaskin og pc Være med å eksperimentere som f.eks. å lage en vulkan i sandkassa Kjennskap til været	Kunne kle seg etter været Kjenne navn på trær og blomster Kunne vite noe om hvordan vi skal være med naturen vår Følge med på endringer i naturen og vite hva som skjer i naturen i de forskjellige årtidene

5. Antall, rom og form

1-2 år	2-3 år	3-4 år	Skolestartere
Vi teller og bruker tallrekka i alle situasjoner det er naturlig å telle. Fokus på tallene 1-10. Bli kjent med former og farger. Vi lar barna utforske rom ved bruk av kroppen sin. Begreper som stor og liten Enkle puslespill Putteboks	Vi teller og bruker tallrekka i alle situasjoner det er naturlig å telle. Fokus på tallene 1-10. Bli kjent med former og farger. Sortere former Begreper som større, mindre, høyere o.l Dekke bordet, finne kopper til alle - hvor mange er vi i dag	Øve på å telle gjenstander Bli kjent med tall Bli kjent med matematiske begreper som trekant, sirkel o.l Utforske mønster og former Begreper som oppå, under, ved siden av o.l Kunne de vanligste fargene Konstruksjonslek Spille spill	Ha kjennskap til tallrekken Kjenne ukedager, måneder, årstall og årstider Kjenne til klokka og tid Motsatte begreper som størst-minst, yngst-eldst o.l Bli kjent med måleenheter Begreper som legge til, ta bort o.l Spille mer avanserte spill

6. Etikk, religion og filosofi

1-2 år	2-3 år	3-4 år	Skolestartere
<p>Vi markerer høytider og helligdager.</p> <p>Vi undrer oss sammen med barna.</p> <p>Vi gir barna erfaringer med å være i gruppe med andre barn</p> <p>Vi øver på å dele og å ta hensyn til andre.</p> <p>Vi øver på begrepene glad, lei seg og sint</p> <p>«Min og din»</p>	<p>Vi markerer høytider og helligdager.</p> <p>Vi undrer oss sammen med barna.</p> <p>Vi gir barna erfaringer med å være i gruppe med andre barn</p> <p>Vi øver på å dele og å ta hensyn til andre.</p> <p>Kjenne igjen følelser</p> <p>Forhandle, dele og forholde seg til konfliktløsning</p> <p>Turtaking</p> <p>Glede i samspill med andre barn</p>	<p>Øve på å respektere andre</p> <p>Klare å se andres følelser og behov</p> <p>Hjelpe hverandre</p> <p>Vi snakker om følelser og om hvordan man skal være mot andre.</p> <p>Vi snakker om og jobber med vennskap.</p> <p>Utvikle evnen til å løse konflikter</p>	<p>Øve på å respektere andre</p> <p>Klare å se andres følelser og behov</p> <p>Hjelpe hverandre</p> <p>Vi snakker om følelser og om hvordan man skal være mot andre.</p> <p>Vi snakker om likheter og ulikheter innen religioner o.l</p> <p>Vi snakker om og jobber med vennskap.</p> <p>Utvikle evnen til å løse konflikter</p> <p>Kjenne til at alle mennesker er forskjellige og har forskjellige forutsetninger og vise respekt for det</p>

7. Nærmiljø og samfunn

1-2 år	2-3 år	3-4 år	Skolestartere
<p>Vi går på turer i nærmiljøet</p> <p>Vi benytter oss av offentlig kommunikasjon.</p> <p>Vi besøker dyrene på Kampen bondegård.</p> <p>Vi går på biblioteket.</p> <p>Vi synger navnesanger</p> <p>Lære navn på alle i barnehagen</p> <p>Delta i samlinger</p> <p>Delta i 17. mai markering</p>	<p>Vi går på turer i nærmiljøet</p> <p>Vi benytter oss av offentlig kommunikasjon.</p> <p>Vi besøker dyrene på Kampen bondegård.</p> <p>Vi går på biblioteket.</p> <p>Vi synger navnesanger</p> <p>Kunne navn på alle i barnehagen</p> <p>Delta i samlinger</p> <p>Delta i 17. mai markering</p> <p>Hjelpe til med oppgaver</p>	<p>Vi går på turer i nærmiljøet</p> <p>Vi benytter oss av offentlig kommunikasjon.</p> <p>Vite hvilken by man bor i</p> <p>Erfare at egne handlinger kan påvirke andre</p> <p>Lære om årstider, måneder og dager</p> <p>Se på Norge på kartet</p>	<p>Vite hvor man bor og kunne adressen sin</p> <p>Lære om Norge og Oslo som hovedstad og som hjembyen vår</p> <p>Lære om 17. mai</p> <p>Gå på turer i nærmiljøet</p> <p>Besøke skolen man skal begynne på</p>

TRYGGHET-TRIVSEL- OG TILHØRIGHET

Sommeren er forbi og vi er i gang med et nytt barnehageår og nye barn. Trygghet, det å bli godt kjent og gruppetilhørighet vil være sentralt de første månedene. Videre vil vi fortsette med å legge vekt på å utvikle sosial kompetanse.

Det å utvikle evne til å mestre samspill med andre på en positiv måte er noe av det viktigste vi kan lære barn.

Vi ønsker at de skal bli **TRYGGE** barn. Barn som føler at de er akseptert. Vi ønsker å lære dem å formidle synspunkter og kunne stå for det de mener. Vi ønsker å være en stabil base i hverdagen hvor barnet i trygge omgivelser kan begynne løsrivningsprosessen fra foreldre og sine nærmeste på vei til å bli et selvstendig menneske.

Vi i barnehagen vil behandle barnet med **OMSORG**. Vi ønsker å gi barnet godhet og vise at vi liker å være sammen med det. Barn som er lei seg skal trøstes og barn som er sinte skal møtes med respekt. Den voksne skal vise barnet oppriktig interesse. Samtidig mener vi det er viktig at barnet lærer og selv vise **OMSORG** for andre barn og voksne. Barnet er en del av samfunnet vårt og har ansvar for sine medmenneskers trivsel.

Vi er derfor opptatt av at barnet skal **TRIVES** hos oss i barnehagen. Vi ønsker at barnehagen skal være et sted der barnet opplever lek og læring hånd i hånd. Barnet må stimuleres til å vise interesse for å være nysgjerrig på omgivelsene. Vi må ta vare på barnets evne til å kunne undre seg. Vi ønsker at barnehagens fysiske miljø ute og inne skal invitere til glade og

engasjerte barn. Vi ønsker at barnet skal etablere vennskap med andre barn og voksne.

Vi ønsker at barnet skal føle **TILHØRIGHET** til barnehagen vår. Vi ønsker at de skal identifisere seg med avdelingsgruppen sin og barnehagen som helhet. Vi mener at tilhørighet skaper trygghet. Vi ønsker å lære barnet en del av kulturarven vår: Vi bor i Norge, hva betyr det for **TILHØRIGHETEN** vår? Vi ønsker å formidle tanker om **TILHØRIGHETEN** i en større sammenheng. Vi vil gi barnet forståelse for naturen verden og menneskets samhörighet med naturen.

Kalender for barnehageåret 2017/2018

August - bli kjent

November - Halloween

Desember - jul med lucia og juleavslutning

Februar - karneval

Mars - påske

Mai - 17. mai feiring

Juni - overnatting for førskolebarna og sommeravslutning